

Toplumda var olan bütünlüklü görünümüne toplumsal yapı adı verilir. Toplumsal yapıda yer alan her unsur, yerine getirdiği işlevler bakımından yapıyı tamamlayıcı bir nitelik taşır. Bu nedenle unsurlarından bağımsız bir toplumsal yapı ve ait olduğu bütünlükten bağımsız bir toplumsal unsur düşünülemez.

1. Bu parçadan hareketle toplumsal yapı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ekonomi kurumu toplumun can damarıdır.
- B) Aile toplumu oluşturan yapılardan bağımsızdır
- C) Toplumsal yapı bütündür. Birindeki değişme diğer yapılardaki değişmeyi de beraberinde getirir.
- D) Toplumsal yapıda başat olan unsurlar vardır.
- E) Toplumsal yapıyı meydana getiren unsurların işlevleri birbirinden bağımsızdır.

Toplumsal yapı, toplumu oluşturan öğelerin bir bütünlük içinde arz edecek biçimde bir araya gelmiş halidir. Bu yapı maddi unsurlar ile manevi unsurları içermektedir bu unsurlar birbirlerini tamamlamaktadır.

2. Buna göre aşağıdakilerden hangisi toplumsal yapının manevi unsurlarından biri değildir?

- A) Gelenekler
- B) Kültür
- C) Aile
- D) Adetler
- E) Yeraltı kaynakları

3. Aşağıdakilerden hangisi köy toplumsal yaşamının özelliklerinden biridir?

- A) Toplumsal gelişmenin hızlı olması
- B) Nüfusun genellikle hizmet sektöründe çalışması
- C) Mesleki iş bölümünün az olması
- D) Nüfus yoğunluğunun fazla olması
- E) Nüfus içinde tabakalaşmanın fazla olması

“Şehirlerin de bir ruhu vardır. Bir şehirde yaşayan insanlar zamanla yaşadığı şehrin ruhuyla karakteristik açıdan özdeşleşirler.”(İbn Haldun)

4. Aşağıda verilenlerden hangisi kentin özelliklerinden biri değildir?

- A) İlişkiler, ikincil grup ilişkilerinde görülen resmî özellikler taşır.
- B) Biz duygusu güçlüdür.
- C) Çekirdek aile yaygındır.
- D) Mesleki uzmanlaşma vardır.
- E) Nüfus yoğundur.

Metropol adı verilen yerleşim yerleri günümüzde büyük şehirlerin ekonomi ve hizmet sektörü bakımından gelişmesiyle oluşturulan yapıdır. Metropoler taşıdığı özelliklerle kentlerden farklıdır.

5. Buna göre aşağıdakilerden hangisi metropollerin özelliklerinden biri değildir?

- A) Metropol kentlerde ticaret sanayi eğitim gibi çeşitli merkezler vardır.
- B) Metropol kentlerin nüfusları çok kalabalıktır
- C) Metropol kentlerde toplumsal ilişki türü birincildir.
- D) Metropol kentlerde yaşayan insanlar genelde iş alanlarından uzak banliyö adı verilen yerleşim alanlarında yaşamakta alırlar
- E) Metropol kentlerde ulaşım kültür sanat hizmet sektörü gibi birçok merkez vardır.

Atatürk diyor ki “zengin hatıra mirasına sahip bulunan beraberinde yaşamak konusunda ortak arzu ve istekte samimi olan, sahip olan mirasın korunmasına beraber devam eden husus iradeleri ortak olan insanların birleşmesinden meydana gelen cemiyetlerdir.”

6. Bu parçada Kemal Atatürk aşağıdakilerden hangisini tarif etmektedir?

- A) Metropol
- B) Devlet
- C) Millet
- D) Medeniyet
- E) Toplum

İnsanlar karşılıklı etki ve tepki dünyasında yaşarlar. Bu karşılıklı etki ve tepki sürecine sosyal etkileşim denmektedir. Sosyal etkileşim, sosyal ilişki örüntüleri oluşturur. Bu etkileşim örüntülerine örnek verecek olursak; bir siyasi parti, kendi programına belirli bir meslek grubunun yararına maddeler koyarsa, karşılığında onlardan oy isteyebilir.

7. Bu parçada bahsedilen sosyal etkileşim türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çatışma
- B) Uyum
- C) İş birliği
- D) Mübadele
- E) Uyarlanma

Toplumun ana gövdesini oluşturan toplumsal grupların lehine diğer grupların değişime teşvik edildiği hatta kimi zaman zorlandığı bir etkileşim biçimidir. 1980’li yıllarda Balkanlar’da azınlıkların adlarının değiştirilmesi ve kendi kültürel değerlerini ifade edecek şekilde yaşamalarına izin verilmemesi örnek gösterilebilir.

8. Yukarıda tanımlanan toplumsal etkileşim türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çatışma
- B) Mübadele
- C) İş birliği
- D) Benzeştirme
- E) Uyarlama

- I. Kan bağışçılarının kan bağışısı karşılığında ödeme beklemesi
- II. Bir otobüs firmasının, tercih edilmek için bilet fiyatlarını düşürmesi
- III. İşçilerin kovulma tehdidiyle fazladan çalıştırılması
- IV. Suriye'den Türkiye'ye göç eden kişilere Türkçe dil kursu açılması

9. Yukarıda verilen toplumsal etkileşim türlerinden hangisinin örneği verilmemiştir?

- A) Çatışma
- B) Mübadele
- C) Baskı
- D) Rekabet
- E) Uyarlama

Marketler zaman zaman halk günü indirimi yaparak müşteri sayısını arttırmaya çalışır.

10. Market işletenlerin bu davranışları aşağıdaki etkileşim biçimlerinden hangisine örnek oluşturur?

- A) Mübadele
- B) Rekabet
- C) İş birliği
- D) Uyum
- E) Çatışma

Bu etkileşim türü sosyal ya da resmi otoritenin etkili olduğu etkileşim türüdür bir taraf diğer tarafı birtakım kurallara uymaya zorlar uyumama durumunda ceza verme yoluna gider. Örneğin bir Trafik polisinin kurallara uymayan sürücüye ceza yazması ya da bir öğretmenin ödev yapmayan öğrencilere ekşi vereceğini söylemesi bu etkileşim türüne örnektir.

11. Bu parçada toplumsal etkileşim tiplerinden hangisine değinilmiştir?

A) Mübadele	D) Benzeştirme
B) Uyarlama	E) Rekabet
C) Baskı	

- Bir köyde nüfusun artması, buna karşılık tarım arazilerinin sınırlı olması.
- Bir yörede yaşam koşullarını bozan doğal afetlerin oluşması.
- Bazı yerlerde iş olanaklarının ve yaşam şartlarının açılabilir olması.

12. Yukarıda verilen durumlar aşağıdakilerden hangisini yol açabilir?

- A) Toplumsal dayanışmaya
- B) Toplumsal hareketliliğe
- C) Toplumsal sapmaya
- D) Toplumsal ilerlemeye
- E) Toplumsal tabakalaşmaya

Toplumsal hareketlilik dikey ve yatay hareketlilik diye ikiye ayrılır. Yatay hareketlilik tabaka değiştirmeden bireyin yer değiştirmesi ya da konum değiştirmesi anlamına gelen bir hareketlilik tir. Yani kişinin saygınlığında ve sosyo ekonomik koşullarında ciddi bir artış meydana gelmez. Dikey hareketlilikte ise kişi tabakasını değiştirir sosyo ekonomik koşullarında ciddi bir artış meydana gelir. Şunu da unutmamak gerekir dikey hareketlilik olumlu olduğu gibi olumsuz da olabilir.

13. Buna göre aşağıdakilerin hangisinde yatay ya da dikey hareketlilikten söz edilemez?

- A) Piyangodan para çıkan bir gencin birdenbire zengin olması.
- B) Bir okul müdürünün tayini nedeniyle başka bir ile öğretmen olarak atanması
- C) Bir petrol şirketinin sahibi olan kişinin iflas etmesi
- D) Bir işçinin memur sınıfına geçmesi
- E) Aynı tabakada yer alan iki gencin evlenmesi

Dikey hareketlilik bireyin toplumsal tabakasını değiştirmesidir. Bu, bir üst tabakaya olabileceği gibi alt tabakaya geçiş de olabilir.

14. Buna göre dikey hareketliliğe aşağıdakilerden hangisi örnek olamaz?

- A) Öğretmenin cumhurbaşkanı olması
- B) Avukatın bakan olması
- C) İş adamının iflas ederek iş araması
- D) Belediye memurunun hastanede memur olması
- E) Şirket çalışanınin şirketin yönetim kurulu başkanı olması

Anadolu'da köyde yaşayan ve çiftçilikle geçinen bir ailenin toprakları zamanla miras nedeniyle bölünmüş, geçinmekte zorlanan ailenin bazı fertleri çalışmak için büyük şehre göç etmiştir. Şehirde gündelikçilik gibi işlerle geçinen ailenin küçük oğlu üniversite sıvanı iyi bir derece ile kazanarak tıp okumaya başlar ve derece ile okulu bitirdikten sonra doktor olarak göreve başlar.

15. Bu parçaya göre ailenin göç etmesi ve çocuğun okuyarak doktor olması aşağıdaki kavram çiftlerinden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Dikey hareketlilik- statü aktarımı
- B) Toplumsal değişme- dikey hareketlilik
- C) Yatay hareketlilik – sosyal yatay hareketlilik
- D) Toplumsal tabakalaşma-toplumsal değişme
- E) Yatay hareketlilik-dikey hareketlilik

- Aynı sınıftaki iki öğrencinin okul başkanlığı için kampanya yapması
- Bir milli arabanın üretilmesi için tüm kurumlar ile şirketlerin bir araya gelmesi.
- Bir köylünün kasabadaki bakkala süt vererek karşılığında yağ, salça vb. alması

16. **Parçada verilen örneklerde gerçekleşen etkileşim türleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?**

- A) Çatışma - Uyarılama - Benzeştirme
- B) Değişim - İşbirliği - Benzeştirme
- C) Rekabet - Değişim - İşbirliği
- D) Uyum - Çatışma - Rekabet
- E) Rekabet - İşbirliği – Mübadele

Toplumdaki küçük ya da daha az etkili grupların, merkezi konumda olan grupların lehine olacak şekilde değişime zorlanmasına veya teşvik edilmesine “benzeştirme” denir.

17. **Bu parçaya göre aşağıdaki durumların hangisi benzeştirme örneği değildir?**

- A) Hollanda Hükümeti'nin, orada yaşayan Türkler için ücretsiz dil kursu açması
- B) Batı Trakya'daki Türklere ait camilerin kapatılması
- C) Ablasını çok seven Çiğdem'in öğretmenini gibi konuşması
- D) Çin Hükümeti'nin, Uygur Türklerinin oruç tutmalarını yasaklaması
- E) Galatasaray Lisesi'nde okuyan öğrencilerin Galatasaray Spor Kulübünü tutmaya teşvik edilmeleri

Bir A ülkesinin tabakalaşma piramidinde alt tabaka, orta ve üst tabaka ile kıyaslanmayacak kadar kalabalıktır.

18. **Gelişmişlik düzeyi bakımından bu ülke için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) Çok gelişmiş bir ülkedir.
- B) Gelişmiş bir ülkedir.
- C) Gelişmemiş bir ülkedir.
- D) Gelişmekte olan bir ülkedir.
- E) Bu ülke Avrupa Birliğine üye bir ülkedir.

Orta Çağ'da özellikle Batı Avrupa'da görülen tabakalaşma modelinde soylular, rahipler ve köylüler temel tabakaları oluşturmaktaydı. Bu tabakaların hak ve sorumlulukları belirgin hatlarla ayrılmış olsa da istisnai durumlarda bir tabakadan diğerine geçmek mümkündü. Örneğin kral, bir köylüye toprak bağışlarsa ya da bir kişiye soyluluk unvanı verirse bu kişi bir başka tabakaya geçebiliyordu.

19. **Bu parçada nitelenen tabakalaşma türü aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Kapalı tabakalaşma
- B) Açık tabakalaşma
- C) Geçirgen tabakalaşma
- D) Saydam tabakalaşma
- E) Yarı kapalı tabakalaşma

Platon'a göre herkes doğasına uygun olan işi yapmalıdır. Askerler savunmayla, işçiler toplum için gerekli malzemelerin üretilmesiyle, filozoflar toplumun yönetilmesiyle ilgilenmelidir.

Hiç kimse ait olmadığı bir grubun işlerini yapmaya kalkışmamalı ve başka bir grubun bireylerine özenmemelidir.

20. **Bu parçadan hareketle Platon'un toplum anlayışı için aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

- A) Sınıflı bir toplum öngörmüştür.
- B) Katı bir toplumsal tabakalaşma vardır.
- C) Demokratik bir toplum anlayışı vardır.
- D) Tabakalaşmayı insanın doğasına dayandırmıştır.
- E) Tabakalar arası geçiş mümkün değildir.

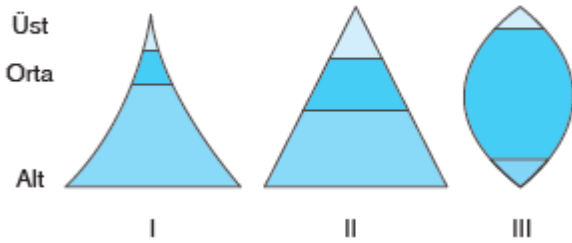
Her toplumda yaşayan insanlar belli ölçütlere göre belirlenmiş toplumsal tabakalarda yaşamlarını sürdürmektedirler bazı toplumlarda kişi verilmiş statülerinden başka statü edilmesi olanaksızdır. Yani kişi hangi statüde dünyaya geldiyse ömrü boyunca o statüyü o tabakayı devam ettirir. Bu katı tutum zamanla yumuşamış bazı durumlarda tabaka değiştirilmeye izin verilmiştir. Günümüzde ise tabaka değiştirmek eğitim ve yetenekli kolaylıkla yapılabilmekte ve tabakanın değiştirilmesi önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

21. Bu parçada;

- I. Kapalı toplumsal tabakalaşma
- II. Yarı açık toplumsal tabakalaşma
- III. Açık toplumsal tabakalaşma

Tabakalaşma türlerinden hangisine değinilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

22. Parçadaki görsellerden hareketle Türkiye'nin tabakalaşma piramidi aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) Yalnız III
- E) II ve III

Toplumsal tabakalaşma piramitleri genel olarak alt, orta ve üst katmandan oluşur.

23. Bu parçaya göre bir ülkenin tabakalaşma piramidinde en geniş alanı orta tabaka oluşturuyorsa bu ülke için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Gelişmiş bir ülkedir.
- B) Tabakalar arası çatışmalar yoğun olur.
- C) Ülkedeki okuryazarlık oranı yüksektir.
- D) Kişi başına düşen ortalama gelir yüksektir.
- E) Tabakalar arası geçiş mümkündür.

Kas sistemi bugün hala Hindistan, Sri Lanka, bali'de etkisi hissedilen bir sistemdir bu toplumsal yapıda insanlar yukarıdan aşağıya doğru kesin ve değiştirilemez ölçütlerle sıralanmışlardır. En üstteki tabaka her şeye hakkı olan ve her şeye egemen olan bir tabaka iken en alt tabaka doğal haklardan bile yoksun olan bir tabakadır. Bir kastan diğer bir kasta geçiş mümkün değildir kaslar arası evlilik söz konusu bile değildir. Örneğin üst kastın birinin alt kastın birisiyle ilişkide olması yemek yemesi büyük günah sayılmaktadır.

24. Bu parçada bahsedilen kast sistemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Açık sınıf tabaka ulaşması
- B) Kapalı sınıf tabakalaşması
- C) Yarı açık sınıf tabaka ulaşması
- D) Zümre sınıf tabakalaşması
- E) Köleliğe dayalı sınıf tabakalaşması

Köy ve kent toplumsal yapısının fiziksel yönünü oluşturmaktadır. Ancak her ikisinin yapısı birbirinden farklıdır.

25. Buna göre köy ve kent yaşamını karşılaştırdığımızda aşağıdakilerden hangisi yanlış bir karşılaştırma olur?

- A) Köylerde sosyal yaşam tek düze ve sosyal hareketlilik çok sınırlıyken kentlerde sosyal yaşam çok renkli ve sosyal hareketlilik çok fazladır.
- B) Köylerde birincil ilişkiler kentlerde ise ikincil ilişkiler hakimdir
- C) Köylerde organik dayanışma kentlerde ise mekanik dayanışma söz konusudur.
- D) Köylerde cinsiyete dayalı doğal iş bölümü varken kentlerde iş bölümünde uzmanlaşma vardır.
- E) Köylerin geçim kaynağı tarım ve hayvancılık iken kentlerin ise sanayi ve ticarettir.